

Kontanthjælpsaftale medfører lavindkomstfælder: Kun 500 kr. i gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer – svarer til en timeløn på 5 kr.

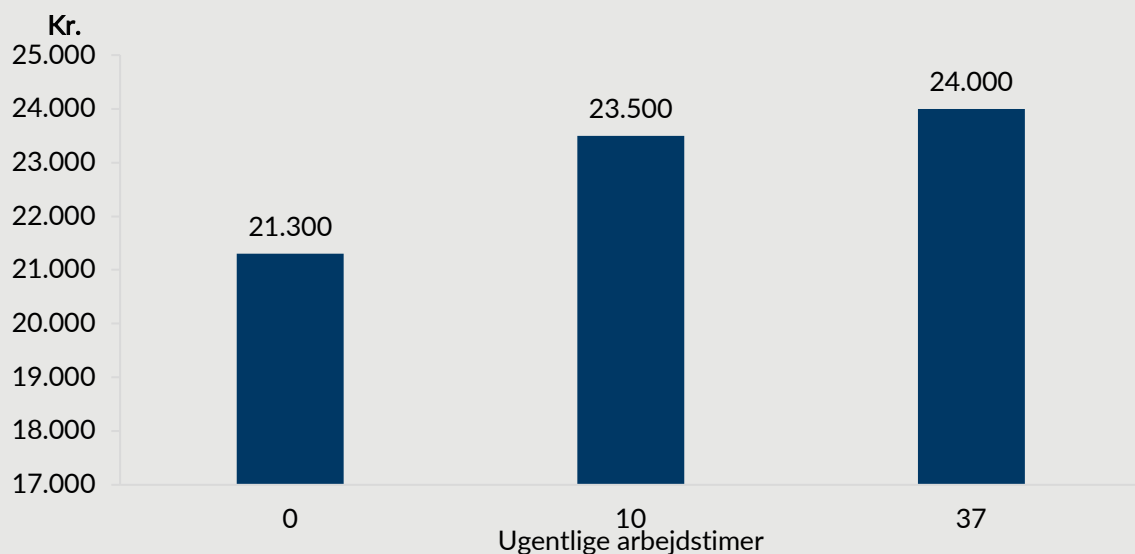
Af cheføkonom Mads Lundby Hansen (2123 7952) og chefkonsulent Jørgen Sloth Bjerre Hansen | CEPOS |

29-06-2022

Regeringens nye kontanthjælpsaftale øger ydelserne betydeligt for kontanthjælpsmodtagere. Fx får en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn udbetalt 21.300 kr. om måneden med den nye aftale, hvilket er en stigning på 2.700 kr. ift. VLAK-regler. Dette notat belyser effekten af aftalen på incitamentet til at gå fra småjobs på 10 timer til fuldtidsjob på 37 timer:

- Aftalen gør det mere attraktivt at tage småjobs, fordi en kontanthjælpsmodtager må tjene 2.500 kr. om måneden uden at blive modregnet i kontanthjælpen. Arbejder en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn 10 timer om ugen, stiger indkomsten til 23.500 kr.
- Går den enlige med 2 børn fra 10 timer til et fuldtidsjob på 37 timer, giver det kun 500 kr. ekstra pr. måned (fra 23.500 kr. til 24.000 kr.), jf. figuren.
- Marginalskatten er altså næsten 100 pct. af ekstra arbejdsindkomst (97 pct.), eller en timeløn på knap 5 kr. efter skat.
- Det indebærer lavindkomstfælder, hvor der er risiko for, at man fastholdes i småjobs og aldrig kommer ud af kontanthjælpsystemet og ind i fuldtidsjobs.
- Når der næsten ikke er gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer, skyldes det primært, at lønindkomsten stort set modregnes 1:1 i kontanthjælpen. Desuden mister man det nye børnetillæg og fritidstillæg, når man arbejder fuld tid og dermed ryger ud af kontanthjælpsystemet.
- Generelt er gevinsten ved at tage et fuldtidsjob mere end halveret for enlige forsørgere sammenlignet med VLAK.
- Forhøjelsen af ydelserne i den nye kontanthjælpsaftale er så høj, at de samlede udbetalte ydelser nu overstiger niveauet før indførelsen af kontanthjælpsloftet.

Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), pr. måned, enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn, ved 0, 10 og 37 timers ugentligt arbejde, 2021-niveau

Regeringens nye kontanthjælpsaftale øger indkomsten efter skat betydeligt for kontanthjælpsmodtagere. Fx får en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn udbetalt 21.300 kr.

Kontanthjælpsaftale medfører lavindkomstfælder: Kun 500 kr. i gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer – svarer til en timeløn på 5 kr.

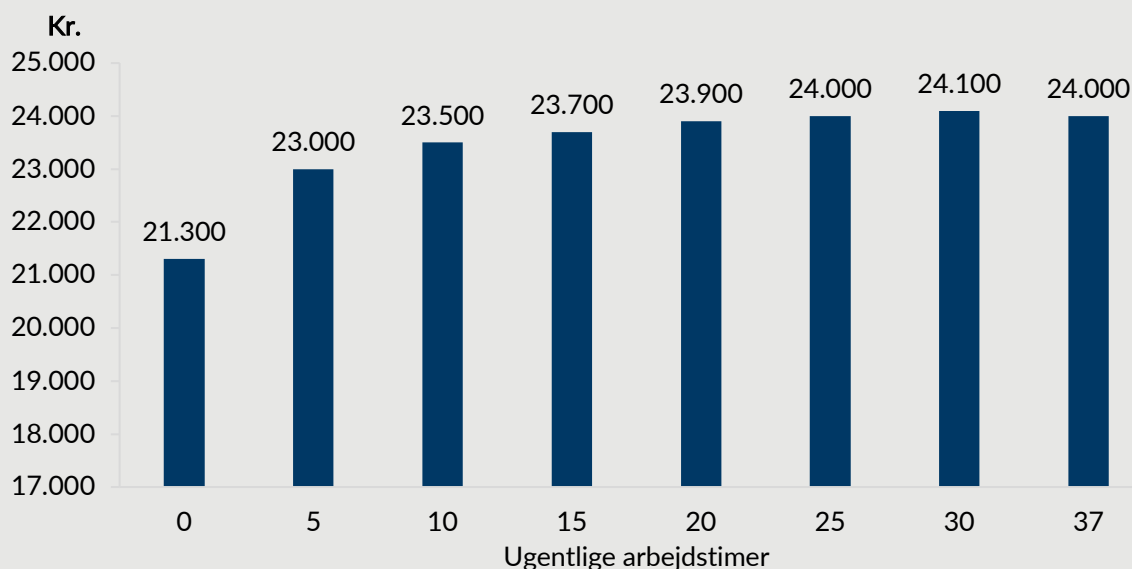
med den nye aftale. Det er en stigning på 2.700 kr. sammenlignet med de 18.600 kr., der ville være gældende med VLAK-regler, herunder kontanthjælpsloftet.

Samtidig medfører aftalen, at det bliver mere attraktivt at tage småjobs. En kontanthjælpsmodtager kan fx tjene 2.500 kr. om måneden uden at blive modregnet i kontanthjælpen. Det betyder, at hvis en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn tager småjobs 10 timer om ugen (133,5 kr. i timen), stiger indkomsten efter skat til 23.500 kr.

Men når regeringen dels øger ydelserne (ved 0 timers arbejde), og dels gør det attraktivt at arbejde få timer, så betyder det samtidig, at gevinsten ved at arbejde mere end ca. 10 timer bliver yderst beskednen.

En enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn, der går fra 10 timer til et fuldtidsjob på 37 timer, får kun 500 kr. ekstra pr. måned (fra 23.500 kr. til 24.000 kr.), jf. figur 1. Det betyder, at den effektive marginalskat er næsten 100 pct. af ekstra arbejdsindkomst (97 pct.) eller en løn på knap 5 kr. i timen efter skat. Det indebærer lavindkomstfælder, hvor der er risiko for, at man fastholdes i småjobs og aldrig kommer ud af kontanthjælpsystemet og ind i fuldtidsjobs.

Figur 1
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), pr. måned, enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn, afhængig af antal ugentlige arbejdstimer, 2021-niveau

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde

Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen

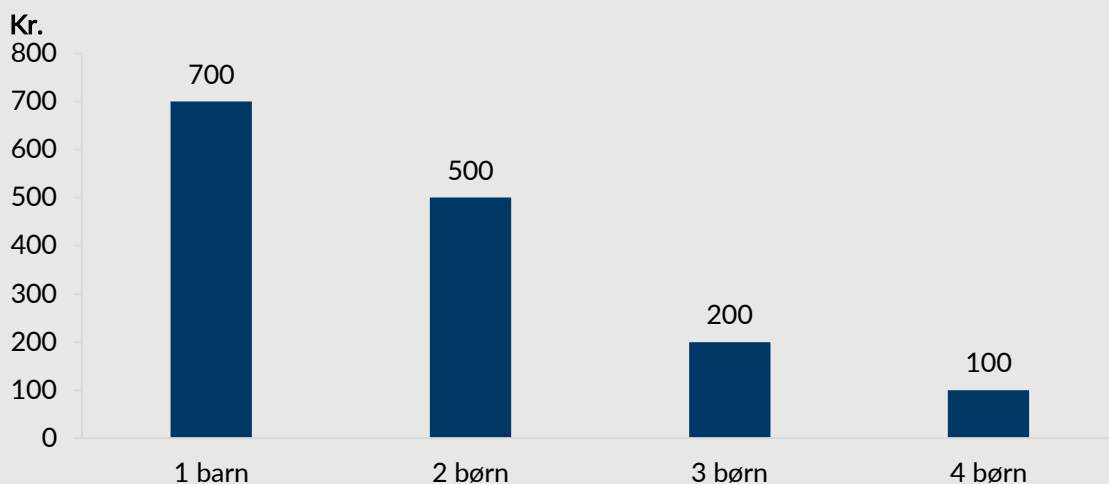
Når der næsten ikke er en økonomisk gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer, skyldes det primært, at lønindkomsten modregnes 1:1 i kontanthjælpen over næsten hele time-intervallet. Tjener du 100 kr. ekstra, så mister du 100 kr. i kontanthjælp. Desuden mister man det nye børnetillæg og fritidstillæg, når man arbejder fuld tid og dermed ryger ud af kontanthjælpsystemet. Grunden til at marginalsatten ikke er over 100 pct. men "kun" 97 pct. skyldes jobfradraget og beskæftigelsesfradraget.

Minimal gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer for enlige forsørgere

Gevinsten for enlige kontanthjælpsmodtagere med 3-4 børn ved at gå fra 10 til 37 timer er endnu mindre på 100-200 kr. om måneden, jf. figur 2. En enlig kontanthjælpsmodtager med 1 barn har også en lav gevinst på 700 kr. om måneden ved at gå fra 10 til 37 timer.

Figur 2

Månedlig gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer, enlige kontanthjælpsmodtagere med 1-4 børn

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde. 2021-niveau
Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen

I appendiks 1 fremgår den disponible indkomst afhængigt af arbejdstimer for enlige kontanthjælpsmodtagere med 1-4 børn.

Aftale mere end halverer gevinst ved at tage et fuldtidsjob for enlige forsørgere på kontanthjælp

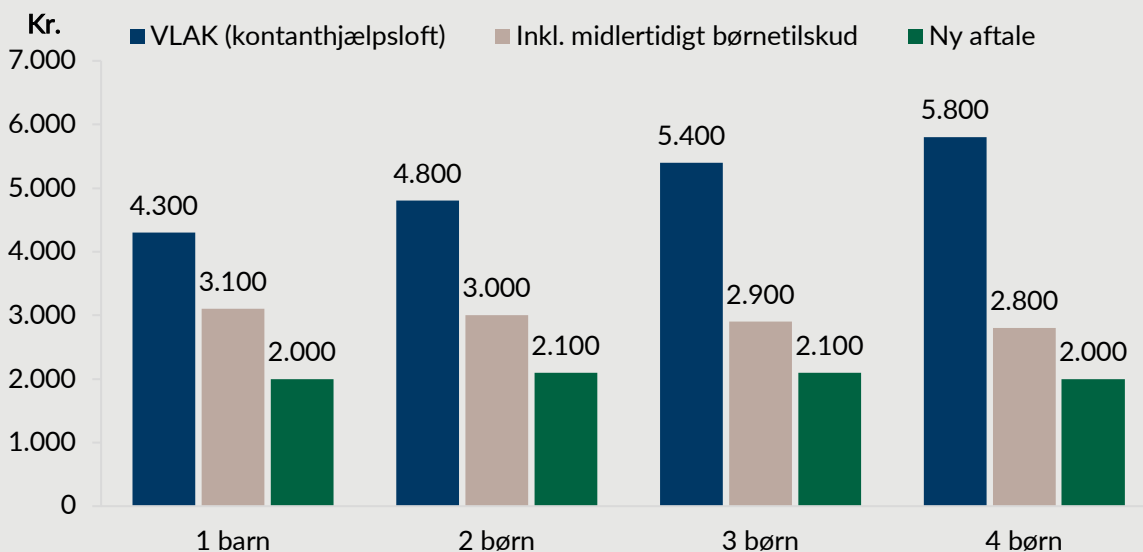
Den nye kontanthjælpsaftale betyder også, at gevinsten ved at tage et fuldtidsjob (dvs. gå fra 0 til 37 timer) generelt mere end halveres for enlige forsørgere på kontanthjælp, jf. figur 3.

Med de gældende regler under VLAK-regeringen (herunder kontanthjælpsloft) var gevinsten ved et fuldtidsjob for fx en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn på 4.800 kr. om måneden. Det reducerer den nye aftale til 2.100 kr., dvs. en reduktion på 2.700 kr., jf. figur 3.

Forskelsbeløbet på 2.100 kr. svarer til forskellen mellem at arbejde 37 og 0 timer (24.000 – 21.300 kr.= 2.700 kr., jf. figur 1) fratrukket transportudgifter til arbejde på 600 kr. (Finansministeriets antagelse).

Figur 3

Gevinst pr. måned ved at tage et fuldtidsjob (forskelsbeløb) for enlige kontanthjælpsmodtagere med børn, 2021-niveau

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er indregnet transportudgifter på 600 kr. ifm. arbejde.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets Familietypemodell

Udbetalte ydelser for enlig med 2 børn forhøjes fra 18.600 kr. til 21.300 kr. – 5.000 kr. over Ydelseskommisionens grundbudget

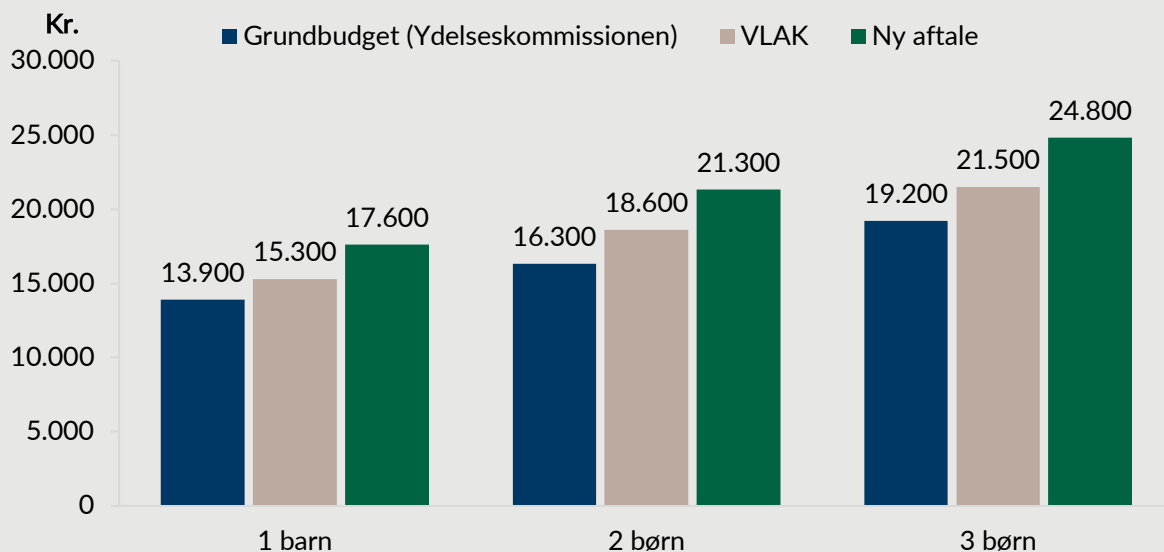
Spejlet af at gevinsten ved at arbejde reduceres med 2.700 kr. for en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn er, at kontanthjælpsydelse er forhøjet med 2.700 kr., jf. figur 4. Det betyder, at hvor en enlig med 2 børn under VLAK-regler modtog 18.600 kr. i udbetalte ydelser, er beløbet vokset til 21.300 kr. med den nye kontanthjælpsaftale.

De udbetalte ydelser for en enlig med 2 børn med VLAK-regler var allerede 2.300 kr. højere end det grundbudget, som Ydelseskommisionen tog udgangspunkt i. Der var altså ikke tale om, at ydelserne med VLAK-regler var umulige at leve for. Med den nye aftale er ydelserne nu 5.000 kr. højere end grundbudgettet for en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn.

Ifølge Ydelseskommisionen, så er "Grundbudgettet ... defineret ved, at det muliggør et beskedent, men sundt liv med mulighed for at deltage i familie- og samfundsmæssige sammenhænge"

Desuden peger Ydelseskommisionen på at "Et kortsigtet minimumsbudget (grundbudget) udgør et pejlemærke for den nedre grænse af ydelsen for at sikre borgere og familier i kontanthjælpsystemet en rimelig og ens levestandard."

Figur 4
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), pr. måned, enlige kontanthjælpsmodtagere med 1-3 børn, med ny kontanthjælpsaftale og VLAK-regler, 2021-niveau

Anm.: De viste familietyper har økonomisk friplads i daginstitution, dvs. de har ingen udgifter hertil.

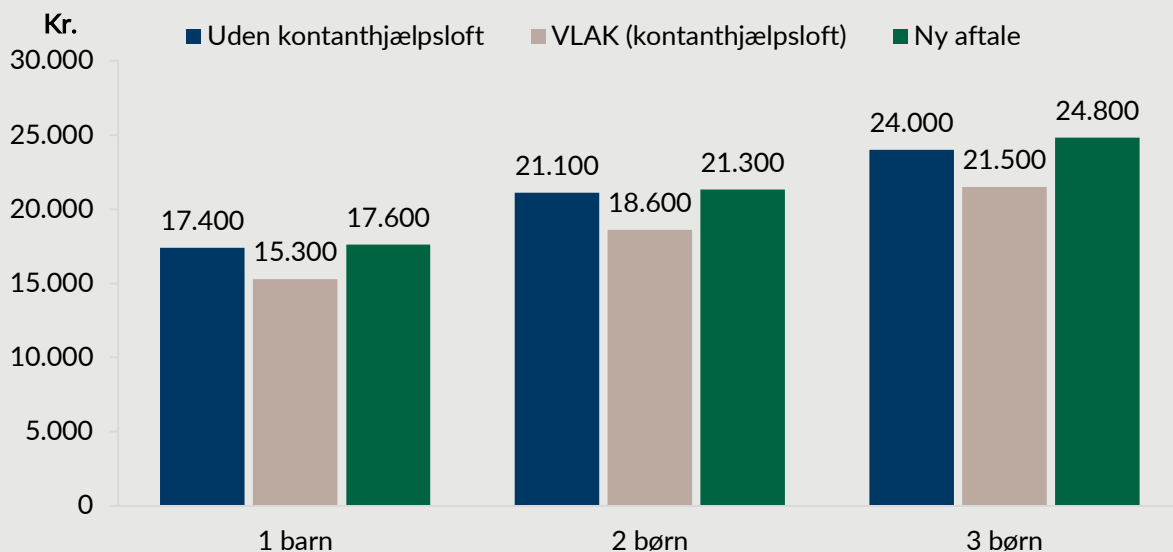
Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel samt Ydelseskommissionen

Udbetalte ydelser er nu højere end før indførelsen af kontanthjælpsloftet

Faktisk er forhøjelsen af ydelserne i den nye kontanthjælpsaftale så høj, at de samlede udbetalte ydelser nu overstiger niveauet før indførelsen af kontanthjælpsloftet, jf. figur 5 som viser den disponible indkomst for enlige forsørgere på kontanthjælp med 1-3 børn.

Med de regler der var gældende før indførelsen af kontanthjælpsloftet, ville en enlig med 2 børn fx kunne få udbetalt 21.100 kr. Kontanthjælpsloftet reducerede ydelserne til 18.600 kr., men med den ny aftale er niveauet forhøjet til 21.300 kr., dvs. 200 kr. højere end før indførelsen af kontanthjælpsloftet.

Figur 5
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), pr. måned, enlige kontanthjælpsmodtagere med 1-3 børn, før og efter indførelse af kontanthjælpsloft samt med ny aftale, 2021-niveau

Anm.: De viste familietyper har økonomisk friplads i daginstitution, dvs. de har ingen udgifter hertil.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypermodel

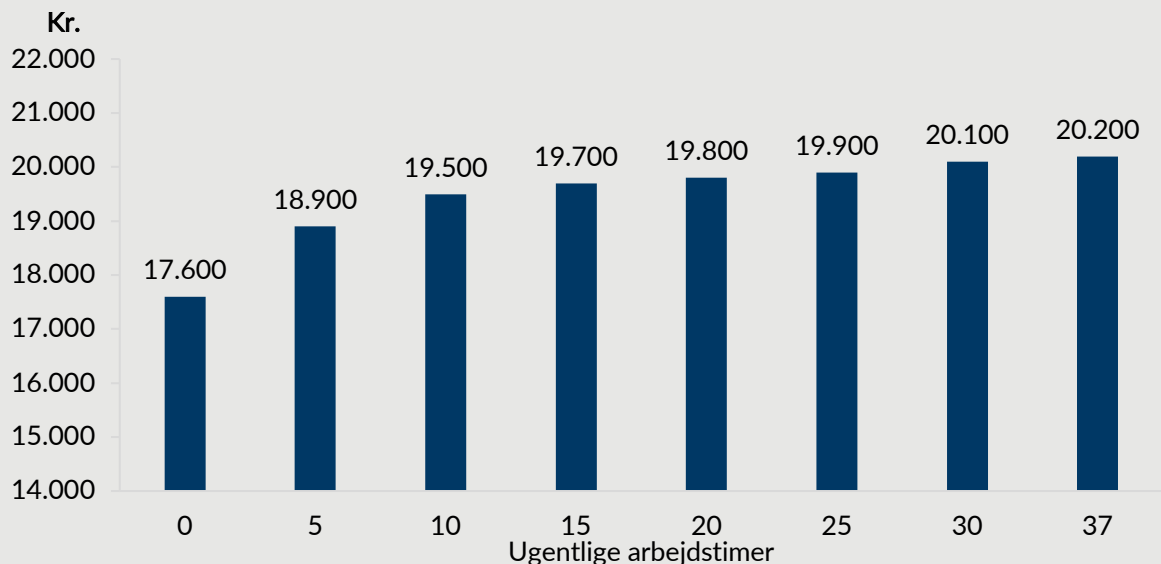
Kontanthjælpsaftale har positiv beregnet effekt på arbejdsudbuddet, men meget kritisabelt, at der indføres lavindkomstfælder

Ifølge regeringen øger aftalen arbejdsudbuddet med 300 personer, primært fordi det bliver mere attraktivt at tage småjobs. Men aftalen gør det samtidig mindre attraktivt at gå fra kontanthjælp til fuldtidsjob, jf. ovenfor. Desuden er det meget kritisabelt, at regeringen dermed kraftigt øger risikoen for at passivt forsørgede blive fastholdt i kontanthjælpsystemet med småjobs, fordi der som nævnt stort set ikke er en gevinst ved at gå fra 10 til 37 timer om ugen for enlige forsørgere på kontanthjælp.

Appendiks 1. Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution) afhængigt af arbejdstimer for enlige kontanthjælpsmodtagere med 1-4 børn

Figur A1.1

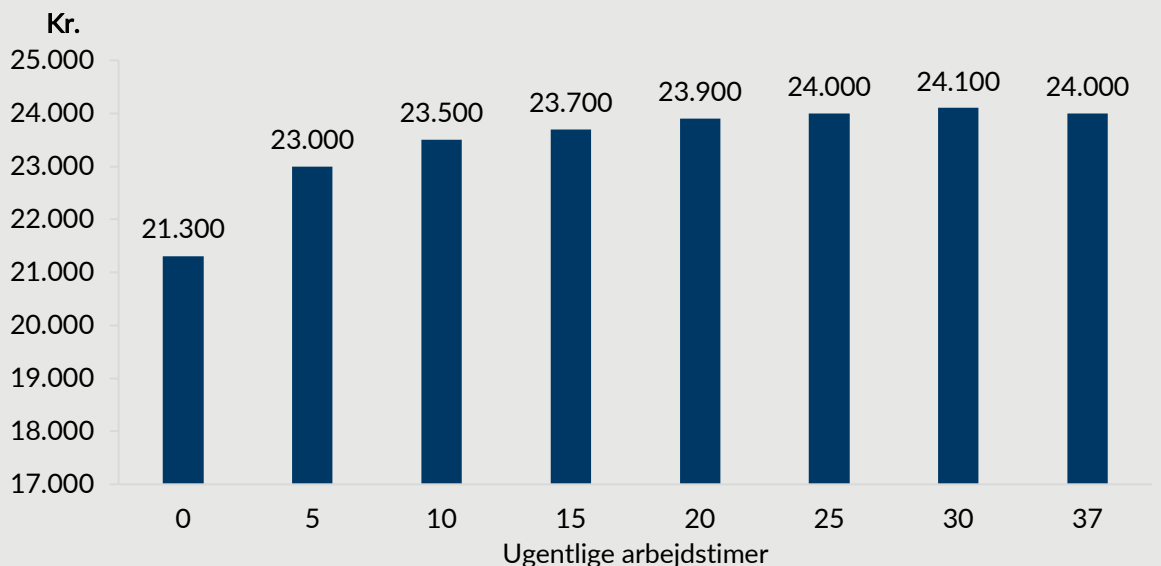
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), enlig kontanthjælpsmodtager med 1 barn, afhængig af antal ugentlige arbejdstimer

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde
 Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen

Figur A1.2

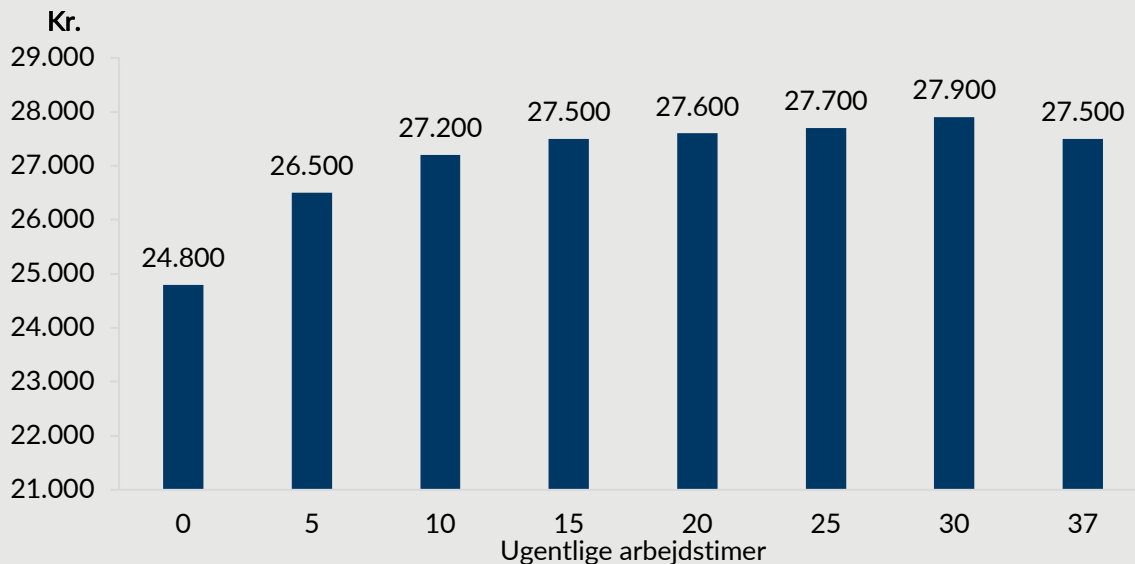
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn, afhængig af antal ugentlige arbejdstimer

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde
 Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen

Figur A1.3

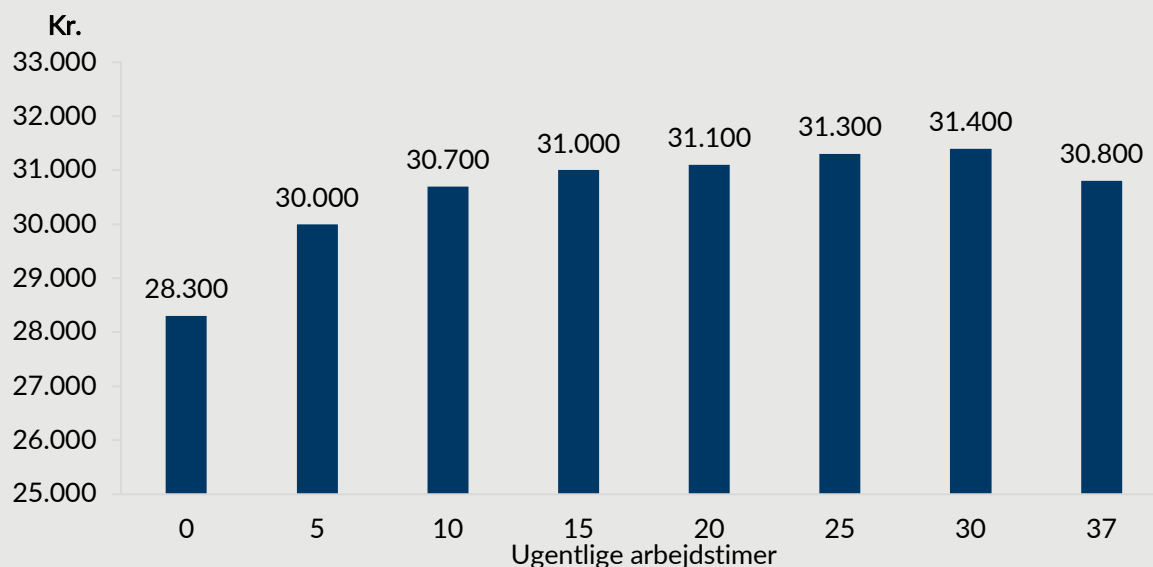
Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), enlig kontanthjælpsmodtager med 3 børn, afhængig af antal ugentlige arbejdstimer

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde
 Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen

Figur A1.4

Disponibel indkomst (indkomst efter skat og daginstitution), enlig kontanthjælpsmodtager med 4 børn, afhængig af antal ugentlige arbejdstimer

Anm.: Der er anvendt en timeløn på 133,5 kr. Der er ikke indregnet transportudgifter ifm. arbejde
 Kilde: CEPOS-beregninger på baggrund af kontanthjælpsaftalen